

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

11 Quando quilibet fidelis supradicta mysteria fidei teneatur addiscere, &
parochi, alique, quibus cura instruendi incumbit sibi subditos, teneantur
docere

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

esse necessarium explicite scire, & credere, quia vix docti percipiunt sensum huius articuli, quidni vulgus imperitum? At credo probabiliter omnes obligatos esse scire, & credere. Et credo probabiliter omnes obligatos esse scire, & credere. Et credo probabiliter omnes obligatos esse scire, & credere.

6 Ad secundam partem argumenti, in qua enumerantur aliqua certa symboli contenta. Lorea 2. 2. disp. 23. num. 12. creditur ab hominibus fidelibus scienda esse, quae solemniter in Ecclesia celebratur, ac prout circumcissionem, praesentationem in templo, transfigurationem, &c. Idem docet Coninch. disp. 14. dub. 10. n. 190. sed non sub graui obligatione, sed leui.

7 Quod ut clarius constet discutiamus per singula. Et primò de sacramentis, quorum aliqua sunt de necessitate, scilicet Baptismus, Eucharistia, & Penitentia, quae ab omnibus cognoscenda sunt. Baptismus enim debet cognosci, ut scias ipso remitti peccatum originale, & membrum Christi adaptari, & ad legem Euangelicam obligari. Penitentiae cognitio est omnino tibi necessaria, ut si à prima gratia decideris, scias, quomodo possis resurgere. Eucharistia, ut scias sub illa Christum contineri, & adorari, & à fidelibus sumi, & ad illius susceptionem tuo tempore obligari, sic docet Coninch. disp. 14. dub. 10. conclus. 3. num. 191. Sanchez lib. 2. cap. 3. num. 9. Henriquez lib. 6. de sacramentis. cap. 18. num. 2. Valent. 2. 2. disp. 1. quae 2. punct. 5. post 1. concl. dub. 1. Suarez de fide, disp. 13. sect. 4. num. 12. Reliqua verò sacramenta confirmationis, extremae unctionis, ordinaris, & matrimonij tenet Valent. & Suarez non esse obligationem illa sciendi, quia non sunt necessaria. At existimo, si tu compos confirmationem vel extremam unctionem susceperis, esse te obligatum esse scire quid illis sacramentis significatur, siue obligaris scire, cum matrimonium, vel ordinem suscipis; quia haec scientia ad sacramentorum reuerentiam pertinet. sic Bannes 2. 2. q. 1. art. 8. dub. 2. Petrus de Ledesma 2. tom. sum. tract. 1. c. 1. de eod. Sanchez lib. 2. cap. 3. n. 9. Dum autem non de certis illa suscipere, est probabiliter sit te non esse obligatum illa scire, at probabiliter credo obligari, tum vt possis, si velis, illa recipere; tum vt gratum te Deo exhibeas pro tot remedijs ad teum salutem institutis. Et ita tenet expresse Coninch. d. 14. d. 10. conclus. 3. n. 191. quomuis inclinet non esse obligationem sub graui culpa: confert Sanchez l. 2. c. 3. n. 9. fine.

8 Rursum omnes conveniunt te obligatum esse scire praecipua Decalogi, & Ecclesiae, quia horum cognitio necessaria est, ut scias quid debeas facere, quid vitare: sic Coninch. n. 193. et ad 4. Sanchez n. 10. Suarez disp. 13. sect. 4. n. 11. Valent. disp. 1. quae 1. punct. 5. versum. Opera vero misericordiae solum quantum in praecipis continentur, est tibi obligatio sciendi, vt bene docet Valent. & Sanchez supra. Restat dicendum de oratione Dominica, cuius notitiam credit Suarez disp. 13. sect. 4. de fide numero 12. sine nullibi esse praecipiam, & solum esse probabile sub veniali obligate. At credo sub graui culpa obligationem esse illam sciendi secundum substantiam: sic Coninch. conclus. 4. Sanchez numero 10. vbi plures refert. Valent. supra punct. 5. versum. Item, pag. 311. quia omnibus est datum praecipium orandi, & deprecandi Deum: nulla autem deprecatio esse potest efficacior ad salutem, quam ea, quae in hac oratione Dominica continetur. Item sapè debet tui iustus, quam peccator peccet: aliqua in illa oratione contenta. Ergo tenetur illam scire, imò si bene perpenditur, nihil excogitari potest animae, & corpori salubre, & ad Dei gloriam pertinens, quod in illa oratione contentum non sit.

9 Aduerto tamen non esse necessarium sub graui culpa symbolum, & praecipua Decalogi, & orationem Dominicam, ordine quo sunt composita, memoria retinere; sufficit, si sententiam eorum & substantiam retineas. Credo tamen sub veniali te esse obligatum: sic ex communi sententia docet Sanchez num. 19. Coninch. conclus. 5. Valent. loco cit. Suarez disp. 13. sect. 4. num. 8. E contra vero nullo modo satisfaciis, si memoria teneas, & sententiam non intelligas. sic Valentia punct. 4. fine. Bannes 2. 2. quae 1. artic. 8. dub. 2. fol. 429. Sanchez lib. 2. cap. 3. num. 16. Coninch. disp. 14. dub. 10. numero 194. Et ratio, quia tunc est Sect. de Castro Sum. Mor. Pars I.

scientia verborum, non mysteriorum: notitia autem mysteriorum fidei est, quae expostulatur.

10 Secundum argumentum de difficultate sciendi articulos fidei non videtur, quia notitia, quae expostulatur, cum sit ita confusa, facile à communi multitudine haberi potest, si mediocrem diligentiam in discendo appulerint: quod si aliqui ita tudes sint, & aggresses, vt facta diligentia percipere non possint, excusabuntur ab hac obligatione: vt pluribus relictis docet Sanchez lib. 2. cap. 3. numero 18. Ceterum aduertendum summopere est non debere esse contentos, si semel, aut iterum haec mysteria audiant, & illa non percipiant; curare enim debent saepius instrui, vt sic repetitis lectionibus aliquam sufficientem notitiam acquirant; vt rectè aduertit Suarez d. 13. de fide, sect. 4. num. 15. & haec de prima difficultate.

11 Secunda difficultas erat, quam scientiam habere debent Praelati, & pastores mysteriorum fidei? Et quidem debere reliquos fideles de populo sibi subditos scientia antecellere, in confesso est apud omnes. Qualis autem haec excellentia debeat esse, non est ita exploratum. Breuiter dicendum est Episcopos, & Ecclesiae pastores non solum obligatos esse scire mysteria fidei vtrumque; sed tenentur ea ita scire, vt possint difficultates aduersus illa mysteria insurgentes dissoluere, & eos, qui contradicunt arguere, & conuincere: constat ex Paulo ad Titum 1. & Trident. sessione 7. cap. 1. & sessione 22. cap. 2. de reform. Et ratio est, quia ad aliquos in Ecclesia spectare debet haereticorum fallacias dissoluere, & fidem defendere: ij autem esse non possunt alij, nisi Episcopi, vt ipse Apostolorum successores. Ergo ipsi tenentur ea scientia polere, vt possint haec munia praestare. Quae ratio probat non satisfacere huic obligationi, si ipsi indocti sunt, etiam si ministris habeant doctissimos. Requiritur ergo necessitas, vt per se possint fidem defendere, & ab impugnantibus liberare, sic Suarez disp. 13. fine, Coninch. disp. 14. dub. 10. conclus. 7. Aduertit tamen optimè Coninch. numero 201. non esse opus Episcopum ita esse doctum, vt ex tempore possit omnes difficultates aduersus fidem insurgentes dissoluere; sufficit si adhibito studio, & consilio peritorum id facere possit. Secundò aduertit aliquando minus doctum, & eruditum praefendum esse doctiori, si prudentia, & potentia Ecclesiae necessaria praestet; hac enim de causa nobiles, & potentes in Episcopatum eliguntur, doctioribus exclusis, quia efficacius ij Ecclesiam ab impugnantibus, & inimicis eam opprimere volentibus defendunt: semper tamen eam scientiam habere debent, qua possint lucem à tenebris distinguere: & iuxta tempus, & locorum opportunitatem suum munus rectè obire, sic Suarez disp. 13. fine. Coninch. supra num. 204. Parochi autem, Confessarij, Concionatores, & reliqui omnes, quibus cura incumbit alios docendi, tenentur eam scientiam mysteriorum habere, vt & explicare, & aequalem rationem de illis reddere, & difficultatibus communiter occurrentibus satisfacere possint; alijs non videtur, quia ratione possint alios rectè instruere: quod facere tenentur iuxta Trident. sess. 25. cap. 1. de reformat. & sess. 24. cap. 5. de reformat. sic Coninch. disp. 14. dub. 10. conclus. 6. Suarez disp. 13. sect. 6. num. 6.

PUNCTVM XI.

Quando quilibet fidelis supradicta mysteria teneatur addicere, & parochi, alique, quibus cura instruendi incumbit sibi subditos teneantur docere.

- 1 Cum primum rationis usum affectus fueris, teneris haec discere.
2 Ab illo tempore tenentur parochi, parentes, domini sibi subditos docere.
3 Potest Episcopus supradictos obligare, vt suo muneri satisficiant sub excommunicationis poena.
4 Darine possit ignorantia inuincibilis illorum, qua quis scire tenetur? proponitur triplex sententia.
5 Respondetur sub distinctione illorum, qua sunt necessaria necessitate medijs, & est ignorantia inuincibilis: secus vero illorum, qua sunt ex precepto necessaria.
6 Satisfit argum. num. 4. adductis.
7 Qualiter se debeat gerere Confessarius cum ignorante mysteria fidei.

NON defuerunt, qui dicant neminem obligari haec discere, & credere vique ad pubertatem, quia vsque ad illam aetatem nullus videtur perfectò rationis vtu vti. sic Man. l. rem. sum. 2. edit. cap. 88. num. 1. Ludou. Lopez 1. cap. instruat. capite 21. col. 1. vers. veniale est. Ceterum haec sententia retinenda non est, sed affirmandum, cum primum rationis usum affectus fueris, te debere ea mysteria addicere, quia si fidelis non es, tenentur fidem suscipere: si autem fidem ante usum rationis susceperis, tenentur ad Deum te conuertere, & omnia tua in vltimum finem ordinare.

¶ puncto seq. dicemus, Sed hæc fieri non possunt absque scientia mysteriorum fidei. Ergo illam procurare tenentis, item ex iure diuino tenentis præcepta Decalogi seruare, & fidei mysterijs assentiri, cum habes rationis vltim: siquidem Christus Dominus omni creaturæ mandauit Euangelium prædicari, neque prædicationem restinxit ad adultos, & pubertatem attingentes. Ergo omnis creatura capax vltus rationis doctrinam Euangelij ex iure diuino tenentis suscipere. sic docent Nauarr. *sum. cap. 11. n. 22. Azor rom. 1. lib. 3. cap. 7. qu. 2. Sanchez libro 2. cap. 3. n. 12. de fide. disp. 13. sect. 5. n. 6. & disp. 15. n. 10. Coninch. disp. 14. dub. 10. num. 195.* Huius obligationis omisio ex genere suo grauis est, & peccatum mortale inducit. sic Nauarr. *cap. 7. n. 21. Tolet. lib. 4. sum. cap. 2. n. 10. Suarez de fide. disput. 15. sect. 1. n. 3. Sanchez lib. 2. in Decalog. cap. 3. num. 34.* & alij plures ab eisdem relati. Ratio est manifesta, quia præceptum affirmationis fidei, quæ est res grauissima, exerceri non potest absque hac notitia: est igitur hæc ex præcepto graui habenda. Dixi ex genere suo omisioem huius obligationis esse mortale: quia aliquando ex leui negligentia, vel imperfecta deliberatione vel ex leuitate materia esse potest veniale: siquidem veniale est, necesse memoriter, Symbolum, orationem Dominicam, imò ignorare substantiam vnus articuli minoris momenti, qualis videtur esse descensus ad inferos, quia hæc leuis materia reputatur, sicuti si ignorares te signo crucis munire, sic Sanchez cum alijs *lib. 2. cap. 3. num. 34. Suarez de fide, disput. 15. sect. 1. num. 3.*

2. Hinc inferitur primò parochos, parentes, dominos, reperi patochianos, filios, & subditos de his rebus instruire: tum quia tenentur curare, vt supradicti obligationi ita strictè satisfiant: tum quia ei satisfacere non possunt, nisi instruantur. Cum autem dico quemlibet fidelem, cum ad vltim rationis venerit, tenent hæc mysteria discere, & esse à proprio pastore instruendum, non est intelligendum, de puncto vltus rationis metaphisico, sed morali: quatenus occasio, & opportunitas sese offert, quæ in aliquibus maior, in alijs minor esse debet. sic Coninch *disp. 14. dub. 10. n. 295.* colligitur à simili ex Suarez *de fide, disp. 13. sect. 5. n. 6.*

3. Secundo inferitur posse Episcopos obligare sub pena excommunicationis parentes, parochos, & dominos, vt sibi subditos de doctrina Christiana, cum ad vltim rationis peruenierint, rectè instruant: quia obligat ad id, ad quod iure diuino sunt obligati: & noua hæc pena & obligatio incitatur, vt diligentius fiat in sui maneris executione: quod certè iustissimum est. sic Man. *1. tom. sum. cap. 88. num. 3. Sanchez lib. 2. c. 3. num. 15.*

4. Sed inquires primò, an dari possit ignorantia inuincibilis horum mysteriorum, quæ quis scire tenetur tam inter fideles, quam infideles?

Prima sententia docet neminem habere ignorantiam inuincibilem eorum, quæ sunt ad salutem necessaria. sic Bonauer. *in 3. distinct. 25. art. 1. quest. 2. ad vlt. & q. 3. ad penult.* Adrian. *quodlib. 2. q. 3. sue argum. ad 1.* Mouentur primò, quia lumine naturæ tenetur quis Deum colere, & consequenter inuestigare quo cultu tam interiori quam exteriori colendus sit. Ergo si iuxta hoc lumen naturæ inditum diligentiam fecit, sine dubio de fide illuminabitur, quia Deus neminem deserit facientem quod in se est. Ergo non potest esse in aliquo ignorantia inuincibilis.

Secunda sententia distinguit inter fideles, & infideles: & de fidelibus affirmat dari posse ignorantiam inuincibilem, eo quod nunquam fides eis proposita fuerit, neque ipsi habuerint occasionem inquirendi de illa: at de fidelibus inter fideles nuptis negat. sic Gabriel *in 3. distinct. 25. art. 2. post 5. concl.* Durand. *lib. 9. c. 1. n. 9. Man. 1. tom. sum. cap. 88. n. 4.* Mouentur, quia inter fideles hæc mysteria ita passim circumferuntur, & publicantur, tum celebratione festorum, tum prædicationibus, & exhortationibus, vt vix intelligi potest aliquis, cui dubium non laboratur ea addicendi.

Tertia sententia communior est, in vtriusque dari posse ignorantiam inuincibilem. Nauarr. *cap. 11. n. 21. Azor rom. 1. libro 8. cap. 6. quest. 7. & cap. 7. quest. 3. & cap. 8. quest. vlt.* Bannes 2. 2. quest. 2. art. 8. dub. 2. Valquez 2. 2. disp. 21. cap. 1. Sanchez lib. 2. cap. 3. n. 10. Coninch. *disp. 14. dub. 11. n. 231.* Emanuel Saa *verbo fides, n. 1.* Ratio est, quia ignorantia inuincibilis obligationis addicendi mysteria fidei tunc adest, cum nullam suspensionem, & dubitationem habet talis obligatio: ac contingere sepe potest cum inter infideles, tum inter fideles, vt quis careat tali suspitione, vel quia fidei mysteria ei non fuerunt proposita, vel casu quo proposita fuerunt, obligationem addicendi non precepit. Ergo ea ignorare inuincibiliter poterit.

5. Pro resolutione huius difficultatis reuocanda est in memoriam distinctio illa supra facta de his, quæ sunt necessaria in cognoscenda necessitate medijs, vel de his, quæ non sunt necessaria in cognoscenda necessitate præcepti. Ad hanc distinctionem referri possunt aliquem habere ignorantiam inuincibilem eorum, quæ necessaria sunt ad salutem necessitate medijs, nam cum hæc in cognitione Dei potentis remittere peccata, & gratiam gloriosamque concedere possunt, rarus esse potest, qui mentem

hæc notitia saltem sub dubio non imbuerit. Dixi rarò contingere posse, quia sentio casum non esse impossibilem. Potest namque quis ita barbarus, & agrestis esse, ac inter barbaros nutriti, vt solus Dei notitiam habeat, careat tamen notitia illius, quatenus author est supernaturalium donorum: quam notitiam diximus esse necessariam necessitate medijs ad salutem, & cuius carentia illi immediate non imputetur, quia non se illi offert ratio dubitandi, ac suspicandi obligatum esse inquirere.

Dices, si ex cognitione illa naturali Dei omnibus insita, rusticus ille aliquam gratia Dei adiutus rectè operaretur, Deus illum illuminaret, & notitiam fidei, & mediorum peruenientium ad salutem communicaret. Ergo ignorantia illa culpabilis est in illo.

Respondeo esse culpabilem in causa, non in fe: in causa, quia non ita viuit, vt mereatur ad Deum illuminari: in fe verò culpabilis non est, quia non se illi obicit eius bonam vitam & medium esse ad illam ignorantiam depellendam: obligatumque esse illum depellere.

Verum si de notitia illorum, quæ ex præcepto quis scire tenetur, loquamur, non solum rarò, sed frequenter existimo dari etiam inter fideles ignorantiam inuincibilem, tenent Doctores relati pro tertia sententia, specialiter Azor *cap. 7. quæst. 3. Valquez illa disp. 121. cap. 2. Sanchez libro 2. capite 3. numero 10. sine.* Coninch. *disp. 14. dub. 11. n. 221. si d. præcepte n. 225. & seq. Suarez de fide. disp. 15. sect. 1. n. 30.* Ratio delinuit ex experientia, quæ cognoscimus plures ita rudes & agrestes, vt etiam si rarius moti sint de obligatione hæc discendi, vix illam percipiunt, & dato quod perciperent, mediocri diligentia contenti sunt, neque in illorum mentem venit maiorem esse adhibendam. Adde plurimos neque de hac obligatione motos vnquam esse, neque dubium, aut scrupulum habuisse. Item vix cognoscens obligationem addicendi caret Doctore, qui doceat: si autem habet Doctorem, non percipit propter eius incapacitatem, quæ percipienda sunt. Ex quibus si ignorantia inuincibilis laborare. Neque enim (vt bene dicit Emanuel Saa *verbo fides, num. 2.*) credendum est de diuina bonitate peire in istam Christianorum alioqui honorum multitudinem, qui de mysterio etiam Trinitatis, & Incarnationis vix quidquam rectè norunt, imò peruersè sentiant si interroges. potius credendum condemnandos illorum pastores ob negligentiam docendi.

6. Ex his patet solutio argumentorum, quæ pro contrariis sententijs sunt facta. Ac rationem primæ sententiæ concedo, inquam, lumine naturæ cognosci Deum esse colendum: nego tamen cum hæc cognitio sit non posse ignorantiam inuincibilem Trinitatis, & Incarnationis, alioquinque mysteriorum fidei: tum quia non colit Deum iuxta lumen à natura inditum: & dato, quod illum colat, solum in seorsum illuminandum esse à Deo de mysteriorum cognitione ad salutem necessaria necessitate medijs, non præcepti. Quia propter carentiam cognitionis debite ex præcepto, æternam salutem non amittit. Ad rationem secundæ sententiæ dico passim in Ecclesia mysteria fidei circumferri, sed sunt plures ita rudes, & barbari, vt ad ea non attendant, neque dubium illis præcitat talis obligatio, & concessio quod obligationem perciperent non habent Doctorem, qui doceat, vel capaces non sint addicendi. Argumenta tertiæ sententiæ nostram conclusionem probant.

7. Secundo inquires, quomodo se debeat habere Confessarius cum ignorante mysteria fidei.

Respondeo quoties sufficienti fundamento præsumit penitentem hæc ignorantiam laborare, debet illum interrogare, aliq non tenetur, Azor *rom. 1. lib. 8. cap. 8. q. vlt.* Sanchez *lib. 2. cap. 3. n. 21. Coninch. disp. 14. dub. 11. n. 231.* Interrogatio autem directè sit primò, vt cognoscat, an ignorantia fuerit culpabilis, & necessariò confitenda. Nam si ita est, vt communiter contingit, debet penitentem monere, vt se de illa accuset, & doleat, & clauibus Ecclesiæ subiciat. Secundo sit interrogatio, vt media interrogatio de mysterijs instruat: & quidem debet instrui ante confessionem mysterijs necessariò necessitas medijs cognoscendis, nemini est dubium: nam sine illorum cognitione prima salus haberi non potest, horum tamen rarus, vel nullus est ignorans. De mysterijs autem necessitate præcepti cognoscendis conuenientissimum est, vt penitens ante confessionem instruat saltem rudè Minerua, quia rarus est quo cum si breue tempus insumatur, sufficientem illorum notitiam assequi non possit. Tota enim difficultas est in cognitione mysterij Trinitatis, & Incarnationis, & Eucharistiæ: nam his cognitio reliqua per se patet, vt expendit Sanchez *lib. 2. in Decalog. cap. 3. num. 22.* nullus enim inter fideles nuptus ita barbarus est, qui non cognoscat Ecclesiam Catholicam: id est, se cum alijs fidelibus eandem fidem profiteri, & cum illa saluari, & non in fide gentium, & Mahometana. Quod videtur sufficiens, etiam si non cognoscat sub no capite militari. Item nullus est, qui non cognoscat Sanctorum communionem, secundum quod à rudibus cognosci debet, cognoscunt enim omnes fideles aliorum preces sibi prodesse, & quidem orationibus aliorum se commendatos habent. Remissionem peccatorum quis ignorat? etiam nullus ad confessionem

cedat, nisi pro illa impetranda, Carnis resurrectionem, & vitam eternam omnes notant; quia nihil est ita repetitum; ac esse aliam vitam. Idem est dicendum de præceptis Decalogi & Ecclesiarum, inquam, esse, qui horum ignorantia laborer. Quocirca si penitentia sufficeret mysterio Trinitatis, & Inquisitionis, & Eucharistie instruat, videtur instructus de notitia requisita Horum autem mysteriorum notitia facillimè communicari potest: quis enim est ita barbarus, ut si aliquantulum cum illo labores, docens esse unum Deum in tribus personis, Patre & Filio, & Spiritu sancto, & Filium esse hominem factum, passum, mortuum, sepultum, resurrexisse, & ad iudicium venturum, datumque iustis præmium, & peccatoribus supplicium, ad hæc re qualiter in venerabili sacramento, non percipiat; Quapropter convenientissimum est neminem relinquere ignorantem. An autem obligatio sit in Confessorio instruendi penitentem de his mysteriis, antequam illum à peccato absolvat non omnes conveniunt. Bannes 2. 2. quæst. 2. art. 8. dub. 2. Petrus de Ledema 2. tom. summ. tract. 1. cap. 3. post. 7. comel. Man. 1. tom. summ. cap. 8. sine, & alij docent non esse absolvendum, sed instruendum à Confessorio, vel remittendum, ut prius dicitur. Cæterum longè probabilis existimo posse Confessorium absolute penitentem à peccatis, quin de mysteriis supradictis instruat, modò penitens habeat firmiter propositum ea addiscendi. Ratio est, quia nullibi constat esse præceptum addiscendi ea mysteria ante absolutionem, neque credendum est obligationem esse ita strictam, ut non possit aliquo tempore differri. Quod efficacius procedit, cum penitens ignorantia inculpabili vique tunc laboravit quando autem ignorantia culpabilis fuit, maiori circumspectione opus est, & examinandum est diligenter propositum addiscendi, an firmum sit quod si tale esse constitit, absolvi poterit: sic Azor lib. 8. cap. 8. quæst. 7. ult. Sanchez lib. 2. cap. 3. num. 21. & 23. Coninch. disp. 14. dub. 1. circa finem. Ioann. Sanchez in select. disput. 9. n. 8. Secus vero dicendum est ante Baptismi susceptionem; quia sub grati culpa nemini adulto dandus est, quin prius sufficienter de mysteriis nostræ fidei tam de his quæ debet credere quam operari, instruat; quia cum ex Baptismo ad illa omnia credenda, & exequenda obligetur, non est convenientius ignorantia hanc obligationem imponi: & ita tradit Valent. 4. tom. disp. 4. quæst. 3. punct. 3. ad finem. Sotus 4. disput. 6. q. 2. art. 1. ad finem corp. Suarez id. 3. in 3. part. q. 7. art. 2. in princ. comment. Nauac. cap. 24. n. 11. Sanchez lib. 2. in Decalog. cap. 3. n. 24. Excipiant tamen supradicti Doctores periculum mortis, in quo dandus est baptismus petenti pro qualitate temporis instructo: ne, inquam, tanto bono priveretur, & periculum subeat salutis æternæ.

PUNCTUM XII.

Quo tempore obligatus sis fidei actum exercere:

- 1 Duplex est obligatio alia directa, alia indirecta.
- 2 Obligatio indirecta pluribus eventibus est.
- 3 Obligatio directa aliquando adesse, sed quo tempore sit non satis constat.
- 4 Tempus huius obligationis pro infidelibus est: cum fides illis sufficienter proponitur.
- 5 Probabilibus, cum rationis usum attingunt, illisque sufficienter mysteria proponuntur.
- 6 Præter supradictum tempus raro, vel nunquam est obligatio directa exercendi actum fidei.
- 7 Nullus infidelis tenetur præbere dubium cuiuslibet prædicanti.
- 8 Neque tenetur ei assensum præbere, quousque probet fidem, quæ prædicat esse evidenter credibilem.
- 9 Quilibet infidelis Naturæ, & hæreticus, cui dubium est, an secus procedat, tenetur investigare veritatem aliquoquin culpa reus est.
- 10 Non omnibus infidelibus equalis propositio fidei sufficit ad credendum.
- 11 Mysteria fidei si proponantur infideli, ut magis credibilia, tamen non evidenter credibilia, tenetur eis assensum secundum Bannes & Ledem.
- 12 Superiorem doctrinam amplectitur Sanchez pro articulo, mortis, secus extra illum.
- 13 Probabilis censio nullo tempore se obligatum esse fidem ex illa propositione amplecti.
- 14 Satis argum. oppositum.
- 15 Quæ propositio sufficit fidelibus ad credendum.
- 16 An amicum, fidem si idolum adoret, vel hæreses profertur

1 Præsupponendum est testimonem esse posse de obligatione directa, & per se exercendi actum fidei & de obligatione indirecta, & per accidens. Obligationem directam, & per se voco, quæ ex ipsamet fide oritur: obligationem indirectam, & per accidens, quæ aliunde scilicet ex alia virtute ortum habet. Exemplis declaro obligatus esse de peccatis contra, per accidens tunc obligatus fidei actum habere, quia absque illo, non

potest esse contritio, provt oportet, ut iustificacionis gratia confectatur. Econtra vero interrogaris de fide coram tyranno, & rectè fides exercenda est.

2 Esse autem obligationem indirectam efficiendi actum fidei constat apud omnes. Primò in supradicto casu, cum obligaris contra de peccatis, quia non potes contritionem habere, quin credas Deum tibi posse peccata remittere: & ideo Trident. sess. 6. cap. 6. actum fidei inter dispositiones ad gratiam enumeravit. Secundo quoties obligatus es spei, & charitatis actus exercere: non enim sine actu fidei haberi possunt. Unde quia in articulo mortis secundum receptam sententiam ius actus à quolibet fidei exercendi sunt, simul etiam exercenda est fides, Tertio quoties obligatus es aliquid sacramentum recipere, quia tunc consequenter obligaris credere illius virtutem, & efficaciam: quod procedit efficacius in susceptione venerabilis Eucharistie sacramenti, nequit enim debite suscipi quin credas ibi Christum Dominum adesse præsentem, Quarto cum urget gravis aliqua tentatio aduersus castitatem, patientiam, iustitiam, cui necessum sit actu fidei resistere, iuxta illud 1. Petri 5. cui resistite fortes in fide. Quinto, si præceptum orandi habeas, quia id non videtur exerceri debite posse absque fide, quæ credas Deum posse postulata concedere. Sexto, addunt aliqui quoties ab Ecclesia mysterium aliquod celebratur, quia videtur tunc obligatus illud credere. Item quoties habes præceptum audiendi Missam, quia tunc credere debes sacrificium quod in illa offertur. Cæterum ex præcepto observandi festum, & audiendi Missam, non videris obligatus fidei actum exercere: quia absque illo potes vacare ob operibus servilibus & Missæ sacrificio adesse, debita attentione & intentione colendi Deum. Eateo tamen finem illius præcepti esse fidei professionem; sed quia hæc fidei professio interna non est præcepta: ideo ad illam exercendam non obligaris, sic Suarez de fide. disp. 13. sect. 5. num. 23. & 5. Adverte quoties indirectè ad fidem exercendam obligaris; si eius exercitium omittas, non peccaturum aduersus fidem, sed aduersus illam virtutem, ad quam exercendam ex præcepto directo tenebaris. Vade in confessione satisfaciis, si eius omissionem manifestes, sic Suarez num. 5. Sanchez lib. 2. in Decalog. cap. 1. num. 3. in medio, & circa finem.

3 De obligatione directa exercendi fidem maior est dubitatio pro quo tempore sit: Nam adesse aliquando hanc obligationem ex iure diuino in comperto est apud omnes eo quod sit fides cæteratum virtutum fundamentum. Unde si de aliqua virtute exercenda præceptum sit, maxime de fide debet esse. Item fide subditur nostri intellectus Deo esseque prima hominis ad Deum subiectio: ut dixit D. Thom. 2. 2. q. 16. art. 1. debet ergo reliquis præceptis hæc subiectio præmitti.

4 Tempus ergo huius obligationis communiter Doctores assignant pro infidelibus, cum illis fides sufficienter proponitur. Sic Suarez disp. 11. de fide, sect. 5. n. 6. Azor tom. 1. lib. 8. cap. 17. q. 8. Sanchez lib. 2. cap. 1. num. 3. Valent tom. 3. disp. 1. quæst. 2. punct. 5. Coninch. disp. 14. dub. 10. à num. 105. Ratio est manifesta: quia infidelis fidem tenetur admittere, cum ei sufficienter proponitur. Ergo tenetur fidem exercere. Item si infidelis fidem sibi sufficienter propositam possit absque peccato respicere, nulla illi esset obligatio se conuertendi, & consequenter neque procurandi suam salutem: quod est absurdum. Adverte tamen Sanchez illo n. 3. circa princip. hanc obligationem non esse accipiendam pro metaphylico instanti in quo fides sufficienter proposita est, sed moraliter ita ut in re tanti momenti ne nimium arbitrio prudentis deficiatur. Et confirmari potest à simili ex præcepto Baptismi quem non tenetur quis suscipere statim ac sibi suscipienter sufficienter proponitur sed potest absque peccato aliquantulum differre: neque illa dilatio censetur Baptismi contemptus. Ergo. Similiter esse potest in fidei assensu. Cæterum credo hanc obligationem esse pro instanti metaphylico, quo infidelis fides sufficienter proponitur: sic Coninch. disp. 14. dub. 10. n. 25. & seqq. & videtur esse Bannes 2. 2. quæst. 10. art. 1. dub. 3. conclus. 5. Nam si tunc respuit fidem vel de illa aliquo modo dubitat peccatum infidelitatis committit, ut de se constat. Suspendere autem assensum, & se negatiue, habere, vix fieri potest moraliter loquendo quia nulla excogitari potest ratio assensum suspendendi pro aliquo tempore, nulla de veritate credibilium sit, dubitatio, & Deus auxilium supereraturale ad efficiendum actum concedat. Neque est simile de Baptismo, cuius dilatio ex multis causis honestari potest, quæ tamen esse non possunt in actu fidei interno. Adde cum nulla adesse honesta causa differendi Baptismum, peccare infidelem differendo.

5 Tempus autem fidelibus assignatum, ut fidei actum exercereant, est cum ad usum rationis attingunt, & illis mysteria fidei ex obligatione credenda proponuntur, sic Suarez, Sanchez Azor, Valent, Coninch, supra. Ratio esse potest, quia si aliquo tempore hæc credere fidelis obligatur, maxime cum incipit ratione vii est enim summè decens, ut initium rationis à subiectione fidei incipiat. Quod optime confirmari potest ex sententia illa D. Thom. 1. 2. quæst. 89. art. 6. affirmantis puerum statim cum ad usum rationis pervenit, esse obligatum omnia sua in

DE
ASTRA
TALAY
TOM.
I.
LIB.
VIII.